סדר

הפרוזבול

כדי לזכות את הרבים הדפסנו סדר הפרוזבול בשנת השמטה. ה׳ אלפים תר״ע ליצירה. ע״י השתדלות והסתדרות הגאון המפורסם וכו׳ מוה״ר יהודא יודל ראזענבערג, מק״ק לאדז. מלפנים רב בעיר טארלא. מחבר הספרים:

ידות נדרים, שערי זהר תורה.

נדפס בהוצאות המו״ל ר׳ אהרן צייליגנאלד מ וארשא נאלעווקים 32.

נאבדרוק שטרענג פערבאטען

פרייז 5 קאפ׳

פיעטרקוב

בדפוס מרדכי צעדערבוים נ״י.

שנת עת״ר לפ״ק

СЕДЕРЪ ПРУЗБУЛЪ

Сост. Ю. РОЗЕНБЕРГА.

Въ типографіи М. Цедербаума. Петроковъ, 1910 г.

זאת ידוע שכל אדם יכול לאסור את שלו, ובכן אוסר אני לבלתי ידפיס כל איש את ילקוט הסתדרות הפרוזבול הזה בלתי רשותי. וכל אשר ישיג את גבולי ענש יענש הן עפ"י דת ישראל והן עפ"י חוקי הממשלה, ולהשומעים ינעם ויעמדו על הברכה.

דברי המו"ל.

הזכות נמכר לצמיתות להמו"ס ר' אהרן צײלינגאלד בווארשא ברחוב נאלעווקי 32

א

בפרשת ראה כתוב, מקץ שבע שנים תעשה שמטה: וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו: לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה לה':

ב

רוב הפוסקים הסכימו דשמטת כספים נוהגת גם בזמן הגלות, ואפי' בחוץ לארץ, והרב הצדיק הגאון הגדול בעל השל"ה זצ"ל הזהיר מאד בענין שמטת כספים שנוהגת אף בחו"ל בזמה"ז, ומה גם שהדבר נקל לתקן ע"י פרוזבול. וכן כתב גם הב"ח זצ"ל שעפ"י הדין נוהגת שמטת כספים אף בחו"ל בזמה"ז. וסיים שהעושה עפ"י הדין תבוא עליו ברכה:

ג

איתא במסכת שביעית, כשראה הלל הזקן שנמנעים העם מלהלוות זה לזה ועוברים על „השמר לך פן יהי' דבר עם לבבך בליעל" וגו'. עמד והתקין לכתוב פרוזבול, ופירש"י פרוז הוא לשון תקנה, ובול הוא לשון עשירים. ור"ל שעשה תקנה לעשירים שלא יעברו על מה שכתוב בתורה, ורב נחמן בא אח"כ ותיקן דאמירות בעל פה נוסח הפרוזבול בפני דיינים או בפני עדים בלא כתיבה נמי מהני בשעת הדחק:

ד

אמנם צריך לדעת דפרוזבול אינו מועיל כי אם באופן שיש להלוה קרקע כל שהוא, ואפילו אם אין לו אלא קרקע כל שהוא שאולה או שכורה, ג"כ מהני, ולכן אם רק הלוה דר באיזו דירה שהוא, השכורה לו, יכול המלוה לכתוב עליו פרוזבול:

א

אין פרשת ראה שטעהט. אום ענדע אלע זיבען יאהר זאל מען מאכען שמטה: דער ענין פון שמטה איז אז יעדער וואס מאהנט געלט פון א יוד דארף דעם חוב לאזען פערפאלען: און זאל עהם שוין מעהר נישט מאהנען:

ב

רוב פוסקים האבען מסכים געווען אז שמטה געהט היינט אויך אהן אפילו אין גלות. און דער של"ה הקדוש הייסט נוהר זיין אין דין שמטה אפילו אין גלות. ובפרט אז מען קאן די זאך גרינג פאררעכטען דורך א פרוזבול. אויך דער גאון הב"ח זצ"ל הייסט נזהר זיין אין גלות אין דין שמטה און פאר־זיכערט דעם מענש מיט א ברכה:

ג

אזוי ווי דער תנא הלל הזקן האט גע־זעהן, אז מען וויל נישט בארגען צוליעב שמטה, און מען איז עובר אויף דעם וואס די תורה ווארענט אז צוליעב שמטה זאל מען נישט אויפהערען צו בארגען דעם אביון, דאן האט ער מתקן געווען צו שרייבען א פרוזבול, דורך וועלכען די חובות זאלען שוין נישט פערפאלען ווערען צוליעב שמטה. דערנאך האט רב נחמן מתקן געווען, אז בשעת הדחק איז גענוג נאר צו זאגען דעם נוסח פון פרוזבול פאר דיינים אדער פאר עדות, אהן שרייבען:

ד

דער פרוזבול העלפט נאר אויב דער לוה האט עטוואס ערד אין זיין רשות, מאג עס זיין אפילו געבארגט אדער געדונגען. אלזא אויב דער לוה וואהנט נאר אין א געדונ־גענע דירה, קאן שוין דער מלוה שרייבען א פרוזבול:

דיני פרוזבול

ה

מסקנת הפוסקים דיש ג׳ מיני פרוזבול. פרוזבול (א) הוא היותר מובחר, היינו הנכתב על ידי ג׳ דיינים בני תורה דוקא: פרוזבול (ב) הוא הנכתב על פי שני עדים: פרוזבול (ג) של שעת הדחק, והוא שאומר המלוה נוסח הפרוזבול בעל פה בפני דיינים או בפני עדים, בלי כתיבה:

עס איז פערהאנען ג׳ מינים פרוזבול. דער בעסטער פרוזבול איז פרוזבול (א), וועלכער ווערט געשריבען דורך דריי דיינים לומדים: פרוזבול (ב) איז, וועלכער ווערט געשריבען דורך צוויי עדות: פרוזבול (ג) איז, וואס בשעת הדחק איז גענוג מען זאל נאר בלויז זאגען דעם נוסח פון פרוזבול פאר דיינים אדער פאר עדות, אהן שרייבען:

ו

פרוזבול הנעשה בפני עדים יכול המלוה לברור לעצמו איזה בית דין שרוצה מאיזו עיר שבעולם, אפילו אם העיר היא במדינה אחרת, ואינו מכיר כלל את הדיינים ואינו מודיעם כלל שהוא מוסר ברשותם את חובותיו מ״מ מהני. אבל משמע שעל כל פנים צריך המלוה לדעת שמות הדיינים דשם ולפרט את שמותם, ולכל הפחות אם יודע לקרות את שם הרב אב בית דין של העיר ההיא, אפילו אם אינו יודע לקרות השמות של שני הדיינים שלו, ג״כ סגי, דהיינו למשל שיכול לומר שמוסר כל חובותיו להבית דין של הרב הגאון ר׳ אלי׳ חיים מייזיל שליט״א מעיר לאדז, וכדומה לזה:

דער פרוזבול וועלכער ווערט געמאכט פאר עדות קאן דער מלוה זיך אויסקלויבען א בית דין פון וועלכער שטאדט עס איז, מאג זיין גאר פון א פרעמדע מדינה, אויב ער ווייסט נאר חאטש דעם נאמען פון יענעם שטאדטס רב, אפילו ער ווייסט נישט די נעהמען פון זיינע צוויי דיינים, קאן ער שוין זאגען דעם נוסח פון פרוזבול אויף דעם נאמען פון יענעם שטאדטס רב מיט זיינע צוויי דיינים:

ז

אבל הגאון בעל אורים ותומים זצ״ל דעתו נוטה שפרוזבול צריך המלוה לאמרו דוקא בפני הדיינים, כנזכר לקמן בפרוזבול (א). אמנם הכתיבה והחתימה תהיה או גם כן על פי אותם הדיינים שאומר בפניהם כנזכר לקמן בפרוזבול (א), או על פי שני עדים כנזכר לקמן בפרוזבול (ב):

אבער דער גאון פון ספר אורים ותומים זצ״ל שרייבט, אז דעם פרוזבול דארף דער מלוה זאגען נאר דוקא פאר דריי דיינים לומדים, אזוי ווי עס שטעהט ווייטער אין פרוזבול (א). אבער דאס שרייבען און חתמנען פון פרוזבול קאן זיין, אדער דורך די זעלבע דיינים וואס ער זאגט פאר זיי דעם נוסח פון פרוזבול. אזוי ווי עס שטעהט ווייטער אין פרוזבול (א), אדער דורך צוויי עדות, אזוי ווי עס שטעהט ווייטער אין פרוזבול (ב):

סדר פרוזבול (א)

בסוף שנת השמטה, או איזה ימים מקודם, ילך המלוה לפני ג׳ דיינים בני תורה דוקא ויאמר לפניהם נוסח הפרוזבול, והדיינים יחתמו עצמם על הפרוזבול ויתנו לידו להיות לו לראיה נגד הלוה:

אום ענדע שמטה־יאהר, אדער עטליכע טאג דיפויער, זאל דער מלוה געהן צו דריי דיינים לומדים, און זאל פאר זיי זאגען דעם נוסח פון פרוזבול, און די דיינים זאלען זיך חתמ׳נען אויף דעם פרוזבול און געבען צום מלוה, ער זאל האבען צו ווייזען געגען דעם לוה:

[כך יאמר המלוה בפני ג׳ דיינים] ‖ [דאס זאגט דער מלוה פאר דריי דיינים]

מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם אַתֶּם דַיָּנִים. הָרַב ר׳............................
הָרַב ר׳..........................וְהָרַב ר׳.............................
מֵעִיר.................. אֶת כָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי לִגְבּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל,
הֵן מִלְוָה שֶׁבִּשְׁטָר, וְהֵן מִלְוָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל
זְמַן שֶׁאֶרְצֶה:

[על זה חותמים הדיינים]

במותב תלתא כחדא הוינא ואתא קדמנא בי דינא מוה״ר
.........................מעיר...................ואמר לנא שהוא
מוסר ברשותנו כל חוב שיש לו לגבות מישראל, הן
שבשטר, והן שבעל פה, שיגבנו כל זמן שירצה. ולראיה
באנו על החתום יום..............לחודש אלול דשנת ה׳ אלפים
תר״ע.....ליצירה, פה עיר..........................
נאם
נאם
נאם

[דאס לעצטע שטיקעל אין קעסטעלע, אויף וועלכען די דיינים האבען זיך געחתמט, זאל דער מלוה אבשניידען און האלטען ביי זיך, אדער ער זאל דאס בעהאלטען צווישען זיינע שטרות.]

סדר פרוזבול (ב)

אם יש להמלוה איזו מניעה שאינו יכול ללכת לפני בית דין, או שאין לו ג׳ דיינים בני תורה, יכול לעשות הפרוזבול בפני שני עדים, כזה:

אויב דעם מלוה איז שווער אנצוקומען פאר א בית דין, אדער אויב ער געפינט נישט קיין ג׳ דיינים לומדים, קאן ער מאכען פאר צוויי עדות דיזען פרוזבול:

[כך יאמר המלוה בפני שני עדים] ‖ [דאס זאגט דער מלוה פאר צוויי עדות]

מְבַקֵּשׁ אֲנִי מִכֶּם ר׳__________ור׳__________

מֵעִיר__________שֶׁתִּהְיוּ עָלַי עֵדִים, אֵיךְ שֶׁאֲנִי מוֹסֵר

לְהַבֵּית דִין הָרַב ר׳__________הָרַב ר׳__________

וְהָרַב ר׳__________מֵעִיר__________

אֶת כָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי לִגְבּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, הֵן מִלְוָה שֶׁבִּשְׁטָר,

וְהֵן מִלְוָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה:

[על זה חותמים העדים] [אויף דעם חתמנען זיך די עדות]

בפנינו עדים החתומים מטה בא ר׳__________

מעיר__________ואמר לנו להיות עליו עדים, איך שהוא

מוסר להבית דין הרב ר׳__________הרב ר׳

__________והרב ר׳__________

מעיר__________את כל חוב שיש לו לגבות מישראל,

הן שבשטר, והן שבעל פה, שיגבנו כל זמן שירצה.

ולראיה באנו על החתום יום____לחודש אלול דשנת ה׳

אלפים תר״ע____ליצירה, פה עיר__________

נאם נאם

[דאס לעצטע שטיקל אין קעסטעלע, אויף וועלכען די עדות האבען זיך געחתמ׳ט, זאל דער מלוה אבשניידען און האלטען בײ זיך אדער ער זאל דאס בעהאלטען צווישען זײנע שטרות.

אם יש שעת הדחק המונעת כתיבת הפרוזבול, יכול המלוה לבוא לפני ג׳ דיינים בני תורה ויאמר בפניהם נוסח הפרוזבול (ה) של דיינים, או שיאמר לפני שני עדים נוסח הפרוזבול (ג) של עדים, ודי בזה בלא כתיבה:

אויב עס איז אַ שעת הדחק, וועלכעס שטערט צו שרייבען דעם פּרוזבול, קאָן דער מלוה זאָגען פאַר דריי דיינים לומדים דעם נוסח פרוזבול (ה) פון דיינים, אָדער ער זאָל פאַר צוויי עדות זאָגען דעם נוסח פרוזבול (ג) פון עדות, איז ער יוצא אָהן שרייבען:

עוד יש עצה שלא תשמט שביעית מלוה שבשטרות, שיקח המלוה כל שטרותיו בסוף שנת השמטה-וילך לפני בית דין של ג׳ דיינים וימסור להם שטרותיו, ויאמר להם שמוסר בידם כל שטרותיו כדי שהם יגבו לו כל חובותיו, והשטרות יהיו מונחים ברשות הבית דין עד ראש השנה שאחרי שנת השמטה:

נאָך אַ עצה איז דאָ אז די חובות פון וועקסלען זאָלען נישט פערפאַלען ווערען איבער שמטה, דער מלוה זאָל נעמען אלע זיינע וועקסלען צום סוף שמטה-יאָהר, און זאָל זיי איבער געבען צו אַ בית דין פון דריי דיינים, און זאָל זאָגען אז ער בעט זיי זאָלען אָבנעמען פאַר איהם די חובות פון דיזע וועקסלען, און די וועקסלען זאָלען ליגען ביי דעם בית דין ביז ראש השנה פון נאָך דעם שמטה-יאָהר:

יָצָא לאור:

1) „דניאל בגוב הארי׳ות״ [דניאל אין לייבען-גרוב] לה״ק מיט זשארגאן צוזאמען.
2) ספר „מדרש האתמרי״ מבעל המחבר ספר שבט מוסר.
3) „ „נזר ישראל״ על הלכות שבת.
4) „ „מקרא קודש״ על הלכות יום טוב.
5) „ „מעדני שמואל״ על הלכות פסח מבעל המחבר ספר „מנחת שבת״.
6) „ „דבש השדה״.

להשיגם אצל מו״ל „הסתדרות הפרוזבול״
בית מסחר ספרים של **אהרן צייליגנאלד** בווארשא רחוב נאלעווקי 32.

Книжный Магазинъ
АРОНЪ ЦАЙЛИНГОЛЬДЪ
Варшава, Налевки № 32
Телефонъ 152-64.

Buchhandlung
ARON CAILINGOLD
Warschau, Nalewki № 32
Telefon 152-64.

מודעה

יצא לאור ספר הנפלא הפלא ופלא הנקרא בשם

נפלאות מהר"ל

מכתב יד קודש הגאון הגדול מוהר"י כ"ץ זצ"ל, חתנו של המהר"ל מפראג, הנמצא בביבליאטיקא הגדולה דעיר מיץ. בו יסופר כל הנפלאות אשר הפלא לעשות מרן אריה דבי עילאי איש האלהים וכו' **המהר"ל מפראג** זצוקלה"ה ע"י **הגולם** אשר ברא בכח ספר היצירה להלחם עם שונאי ישראל על אדות עלילת דם, והראה גלוי לכל כי העלילה הזאת אך בשקר יסודה.

הספר הזה נדפס בלשון קודש בלבד ובשפת זשארגאן בלבד.

מחירו 30 קאפ

נמצא להמכר אצל המו"ס ר' **אהרן צייליגנאלד** בווארשא.

רחוב נאלעווקים № 32.